

Algemene toelichting
op de
legger
van Wetterskip Fryslân

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	3
1.1.	Algemeen.....	3
1.2.	Juridische basis.....	3
2.	Primaire waterkeringen en secundaire waterkeringen	5
2.1	Algemeen	5
2.1.2	<i>Primaire waterkering categorie A</i>	6
2.1.3	<i>Primaire waterkering categorie C</i>	6
2.1.4	<i>Secundaire waterkering</i>	7
2.2	Onderhoud	8
2.3	Toelichting onderhoud waterkeringen.....	8
2.4	Bepaling van de onderhoudsplichtige van de waterkering	8
2.4.1.	<i>Dijken, havendammen en keerwanden (keermuur)</i>	8
2.4.2	<i>Dijkwegen, fietspaden en wandelpaden</i>	9
2.4.3	<i>Kunstwerken</i>	9
2.4.4.	<i>Gebouwen</i>	9
2.4.4	<i>Dijkmeubilair</i>	9
2.5	Zonerings waterkering.....	10
2.5.1	<i>Zonerings en keur</i>	10
2.5.2	<i>Waterkering</i>	11
2.5.3.	<i>Beschermingszone</i>	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
2.5.3	<i>Buitenbeschermingszone</i>	11
2.5.4	<i>Profiel van vrije ruimte</i>	12
2.5.5	<i>Ruimtelijke reserveringszone</i>	12
3.	Regionale en lokale waterkeringen.....	14
3.2	Zonerings ter bescherming van de regionale waterkeringen	15
3.3	Onderhoudsplichtigen	16
3.4	Onderhoudsverplichting gewoon onderhoud	16
3.5	Oever	16
3.5.1	<i>Algemeen</i>	16
3.5.2	<i>Oeverconstructies en beschoeiingen</i>	17
3.6	Ondersteunende kunstwerken.....	17
4.	Wateren	18
4.1	Algemeen.....	18
4.2	Hoofdwateren.....	18
4.2.1	<i>Algemeen</i>	18
4.2.2	<i>Onderhoud</i>	18
4.2.3	<i>Buitengewoon onderhoud</i>	18
4.3	Schouwwateren.....	19
4.3.1	<i>Algemeen</i>	19
4.3.2	<i>Onderhoud en buitengewoon onderhoud</i>	19
4.3.3	<i>Afmetingen</i>	19
4.4	Overige wateren.....	19
4.5	Ondersteunende kunstwerken.....	19
4.6	Bergingsgebieden	20
4.7	Zonerings ter bescherming van de wateren	21
5.	Begrippenlijst.....	22

1. Inleiding

1.1. Algemeen

Wetterskip Fryslân beheert de in haar beheergebied gelegen waterstaatswerken. Een waterstaatswerk is een oppervlaktewaterlichaam, bergingsgebied, waterkering of ondersteunend kunstwerk (artikel 1.1 Waterwet).

Primaire-, en secundaire waterkeringen beschermen een groot deel van het beheergebied tegen overstroming vanuit de Waddenzee of het IJsselmeer. Regionale en lokale waterkeringen beschermen de polders tegen overstroming vanuit de Friese boezem of de wateren gelegen binnen het poldersysteem. Een systeem van hoofdwateren, schouwwateren en overige wateren zorgt voor de afvoer van water in natte perioden en aanvoer van water in droge perioden.

Voor het beheer en onderhoud van de waterstaatswerken stelt Wetterskip Fryslân een Legger vast. De Legger bestaat uit kaarten en een beschreven deel met daarin aangegeven wie voor welk waterstaatswerk (waterkering, watergang, dam, duiker, etc.) onderhoudsplichtig is en wat deze onderhoudsplicht inhoudt en aan welke afmetingen en constructies de waterstaatswerken moeten voldoen. Juridisch gezien is de Legger een verzamelbeschikking waarin voor waterstaatswerken onderhoudsplichtigen worden aangewezen.

De Legger beschrijft de minimaal benodigde afmetingen van keringen om aan de vastgestelde veiligheidsnorm te voldoen en voor de wateren de minimale norm om een goede wateraan- en afvoer te kunnen garanderen.

Op basis van de Legger is een Beheerregister opgesteld. In dit beheerregister is de feitelijke toestand van het waterstaatswerk beschreven en geeft een basis voor het uit te voeren onderhoud en vervanging van waterstaatswerken uit te voeren door het waterschap.

De Legger vervult ook een functie in het handhaven van de verbodsbepalingen die in de Keur Wetterskip Fryslân staan vermeld. Dit betekent dat het zonder toestemming van het waterschap verboden is gebruik te maken van een waterstaatswerk, inclusief beschermingszones.

Het vaststellen van de Legger vindt plaats volgens een voorgeschreven procedure. Deze procedure wordt beschreven in de Algemene wet bestuursrecht, de inspraakverordening Wetterskip Fryslân en in door het waterschap vastgesteld beleid.

Deze algemene toelichting zelf maakt onderdeel uit van de Legger.

1.2. Juridische basis

Op grond van artikel 5.1 van de Waterwet, artikel 78, lid 2, van de Waterschapswet en artikel 4.1 van het Reglement van Wetterskip Fryslân dient het bestuursorgaan een Legger vast te stellen.

Artikel 5.1 van de Waterwet schrijft voor dat in de Legger omschreven is waaraan waterstaatswerken naar ligging, vorm, afmeting en constructie moeten voldoen.

In artikel 78 lid 2, van de Waterschapswet staat vermeld dat het algemeen bestuur een Legger vaststelt, waarin de onderhoudsplichtigen en de onderhoudsverplichtingen worden aangewezen. De bevoegdheid voor het vaststellen van de Legger heeft het algemeen bestuur gedelegeerd aan het dagelijks bestuur in het Delegatiebesluit. Het algemeen bestuur is bevoegd voor het vaststellen van de uitgangspunten (beleidsregels).

Naast hetgeen is vastgelegd in de Waterwet, Waterschapswet en het Reglement van Wetterskip Fryslân, is de Legger verder gebaseerd op:

1. De “Beleidsregels Inhoud Legger Waterlopen en Kunstwerken”, vastgesteld op 7 oktober 2008. Deze beleidsregels verschaffen een basis voor de te nemen besluiten tot vaststelling van de Legger. Onder andere wordt per waterstaatswerk aangegeven wie onderhoudsplichtige is en wat de onderhoudsplicht omvat.
2. De “Beleidsnotitie onder schouwstelling”, vastgesteld op 16 december 2008. In deze beleidsnotitie staan de criteria vermeld op basis waarvan een schouwwater wordt aangewezen. De onderhoudsplichtige voor deze wateren is de “aanliggende eigenaar”.
3. Beleid en normering lokale kaden langs de Friese boezem, vastgesteld op 29 september 2009.
4. Waterverordening provincie Fryslân.
5. De structuurvisie van de provincie.
6. Het Waterhuishoudings- en Waterbeheerplan.

Hoewel de wet voorschrijft dat er voor alle waterstaatswerken een Legger moet worden vastgesteld, is het mogelijk dat de Legger niet compleet is. Er kunnen waterstaatswerken zijn die niet of niet juist vermeld zijn. Op basis van de Keur geldt voor deze waterstaatswerken een algemeen beschreven onderhoudsplicht toewijzing.

1.3 Leggeronderdelen

Binnen het beheergebied van Wetterskip Fryslân zijn in de legger de volgende onderdelen vastgesteld of is er het voornemen deze vast te stellen.

- a. wateren
- b. kunstwerken
- c. primaire en secundaire keringen
- d. regionale keringen
- e. lokale keringen
- f. bergingsgebieden

2. Primaire waterkeringen en secundaire waterkeringen

2.1 Algemeen

Wetterskip Fryslân beheert de primaire en secundaire waterkeringen in zijn beheergebied. Dijken en kunstwerken zoals de sluizen en de keermuur zijn allemaal primaire waterkeringen. Primaire waterkeringen beschermen het achterliggende gebied tegen overstroming vanuit de Waddenzee of het IJsselmeer. Secundaire waterkeringen zijn voormalige zeedijken die de mate van overstroming in het achterliggende gebied reduceren.

2.1.1 Primaire waterkering

In de legger wordt vastgelegd waar de primaire waterkering qua richting, vorm, afmeting en constructie aan moet voldoen. In de legger wordt de ligging van de waterkering aangegeven op een overzichtskaart van het beheergebied aangevuld met gedetailleerde situatietekeningen. De vorm en afmeting van de waterkering wordt in dwars- en lengteprofielen aangegeven. Tot de primaire waterkeringen worden gerekend de dijken, maar ook de in de waterkeringen gelegen kunstwerken, de aan de waterkeringen gelegen havendammen en stroomgeleidingsdammen, evenals de op de leggerkaart aangegeven tot de waterkering behorende werken.

Een primaire waterkering maakt onderdeel uit van een dijkkring en biedt bescherming tegen overstroming van een achterliggend gebied. De dijkkringen zijn vastgelegd in de Waterwet en worden omsloten door een combinatie van primaire waterkeringen en hoge gronden (zie Afbeelding 1). In deze legger zijn de primaire waterkeringen van dijkkring 6: het vaste land van Fryslân en voor zover het dijken langs de Waddenzee zijn de primaire waterkeringen van dijkkringen 1, 2 en 3: Schiermonnikoog, Ameland en Terschelling beschreven. De duinen als primaire waterkering op Schiermonnikoog vallen buiten deze legger, terwijl de duinen op Ameland en Terschelling en alle waterkeringen op Vlieland niet in beheer zijn bij WF.

In de Waterwet is voor elke dijkkring de veiligheidsnorm aangegeven als gemiddelde overschrijdingskans per jaar van de hoogste hoogwaterstand waartegen de primaire waterkering bestand moet zijn. Voor het vaste land van Fryslân is de overschrijdingskans 1/4000 per jaar. Voor Schiermonnikoog, Ameland en Terschelling is de overschrijdingskans 1/2000 per jaar.



Afbeelding 1: Dijkkringen en primaire waterkeringen zoals vastgelegd in de waterwet

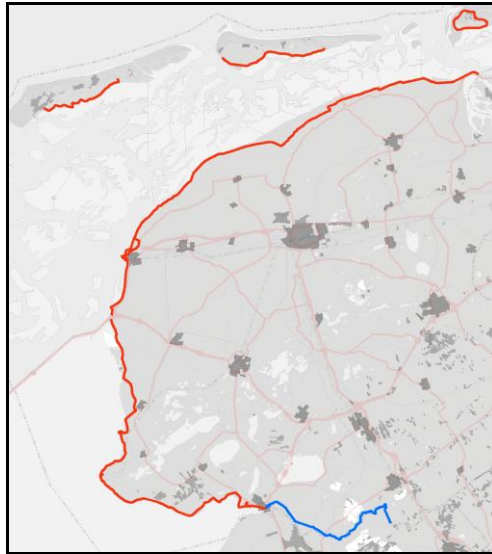
Primaire waterkeringen kunnen worden onderscheiden in de volgende categorieën. Primaire waterkeringen categorie A zijn dijken en kunstwerken die rechtstreeks bescherming bieden tegen de Waddenzee of het IJsselmeer.

Primaire waterkeringen categorie B zijn zogenaamde verbindende waterkeringen, die altijd in beheer zijn bij het Rijk.

Primaire waterkeringen categorie C liggen op de grens met een andere dijkkring en voorkomen bij de overstrooming van de ene dijkkring dat er water vanuit die dijkkring in de naastgelegen dijkkring kan stromen. Categorie C waterkeringen beschermen dus indirect tegen buitenwater. In Fryslân liggen de categorie C waterkeringen op de grens met de Noordoostpolder en met Overijssel (zie afbeelding 2).

Primaire waterkeringen categorie D zijn waterkeringen in het buitenland die Nederlands grondgebied beschermen tegen overstromingen.

Wetterskip Fryslân heeft alleen het beheer over primaire waterkeringen van categorie A en C. Deze zijn opgenomen in de legger.



Afbeelding 2: *Primaire waterkeringen Wetterskip Fryslân*

In de volgende paragrafen staat een kort overzicht van de primaire waterkeringen in beheer van Wetterskip Fryslân. Ook staat aangegeven welk deel van de primaire waterkeringen in deze legger beschreven staat.

2.1.2 Primaire waterkering categorie A

De primaire waterkeringen die in deze legger zijn beschreven zijn: de dijken langs de Waddenzee op Schiermonnikoog, Ameland, Terschelling en het vaste land van Friesland en de dijken langs het IJsselmeer.

De reserveringszones van de dijken op de eilanden Schiermonnikoog, Ameland en Terschelling zijn nog niet opgenomen, omdat deze nog door de provincie vastgesteld moet worden (zie 2.3.6).

De primaire waterkeringen langs de Noordzee op Ameland en Terschelling (duinen) en de primaire waterkeringen op Vlieland zijn momenteel nog in beheer bij Rijkswaterstaat directie Noord-Nederland. De overdracht van de duinwaterkering van Ameland van Rijkswaterstaat aan Wetterskip Fryslân is in voorbereiding. Nadat de ligging van de primaire waterkering op Vlieland en Terschelling is vastgelegd door Rijkswaterstaat zullen ook deze primaire waterkeringen worden overgedragen aan Wetterskip Fryslân. De legger zal na deze overdrachten geactualiseerd worden.

2.1.3 Primaire waterkering categorie C

In deze legger zijn alle primaire waterkeringen categorie C op de grens met de Noordoostpolder en Overijssel beschreven. Van de categorie C-waterkeringen zijn in deze legger nog

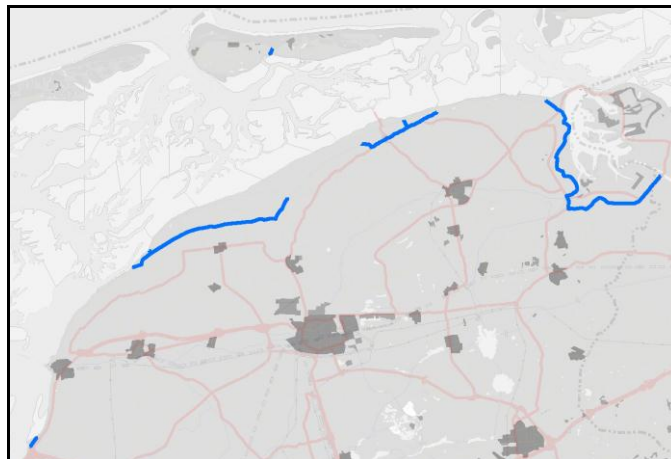
geen dwarsprofielen opgenomen. De dwarsprofielen zullen in een volgende leggerwijziging worden opgenomen.

2.1.4 Secundaire waterkering

Een secundaire waterkering is een voormalige zeedijk die een rol heeft als de primaire waterkering zou falen. De secundaire waterkeringen zorgen voor een vermindering van de gevolgschade door overstromingen in het achterliggende gebied. Kaden langs de Friese boezem zijn geen secundaire waterkeringen.

De provincie heeft onderzoek gedaan naar de functie van de secundaire waterkeringen. Daaruit is gebleken dat een aantal keringen bijdraagt aan reductie van schade bij een doorbraak van de voorliggende primaire waterkeringen. Voor deze secundaire waterkeringen heeft de provincie de veiligheidsnorm "de dijk in de toestand van 2010 behouden en verbeteringsmogelijkheden benutten" vastgelegd. Voor de dijk langs het Lauwersmeer is de veiligheidsnorm "een conditionele kans van 1/10" vastgesteld. Deze norm betekent dat na het falen van de Lauwersmeerdijk langs de Waddenzee, de dijk langs het Lauwersmeer een kans van 1/10 mag hebben om te falen. Deze normering moet nog verder worden uitgewerkt door provincie en Wetterskip. Tot dat moment wordt de Lauwersmeerdijk ook in de toestand van 2010 behouden en verbetermogelijkheden benut.

In deze legger zijn de secundaire waterkeringen achter de primaire kering langs de Waddenzee aan het vaste land van Friesland en achter de primaire kering op Ameland beschreven. (zie afbeelding 3)



Afbeelding 3: Secundaire waterkeringen Wetterskip Fryslân opgenomen in deze legger

Van deze secundaire waterkeringen zijn in deze legger nog geen dwarsprofielen opgenomen. De dwarsprofielen zullen in een volgende leggerwijziging worden opgenomen.

Van een aantal andere voormalige zeedijken is gebleken dat ze geen reducerend effect hebben op de schade bij een doorbraak van de voorliggende zeedijken. In het Waterhuishoudingsplan zijn deze waterkeringen dan ook niet meer vastgelegd. De onderstaande voormalige zeedijken zijn daarom ook niet in deze legger opgenomen:

Alddyk: Dijk langs de zuid-en zuidwestzijde van de Anjumer en Lioessenserpolder
Koedijk vanaf de Vijfhuisterdijk tot Nieuwe Bildtzijl
Nieuwe Bildtdijk vanaf de Koedijk tot Zwarte Haan
Opdijk vanaf de Nieuwe Bildtdijk tot de Waddenzeedijk

2.2 Onderhoud

In deze legger is aangegeven welke partijen onderhoudsplichtig zijn voor de primaire waterkeringen categorie A en C. De onderhoudsplicht is vastgesteld voor de waterkering en kunstwerken en andere objecten op de waterkering. In de Keur van Wetterskip Fryslân zijn de inhoudelijke verplichtingen vastgesteld voor wat betreft het waterkeringtechnisch onderhoud.

2.2.1 Gewoon Onderhoud

Ten aanzien van de onderhoudsplicht geldt het volgende:

De onderhoudsplichtigen van waterkeringen dragen zorg voor een goede toestand van de waterkeringen door het bestrijden van schadelijk wild, met uitzondering van muskus- en beverratten, het herstellen van beschadigingen en het in stand houden van begroeiingen en materialen, dienstig aan de waterkering.

2.2.2 Buitengewoon onderhoud

De onderhoudsplichtigen van waterkeringen zijn verplicht tot instandhouding daarvan overeenkomstig het in de legger bepaalde omtrent ligging, vorm, afmeting en constructie.

2.2.3 Onderhoud kunstwerken en werken

De onderhoudsplichtigen van ondersteunende kunstwerken of werken die in, op, aan of boven waterkeringen of de beschermingszone zijn aangebracht en (mede) een waterkerende functie hebben, zijn verplicht deze waterkerend te houden.

De middelen bestemd tot afsluiting van kunstwerken dienen door de onderhoudsplichtigen in goede staat te worden onderhouden en zo vaak als dat door of namens het bestuur nodig wordt geoordeeld te worden getoond. Het in goede staat houden betreft zowel de instandhouding als het functioneren van het werk.

2.3 Toelichting onderhoud waterkeringen

In de legger waterkeringen wordt het volgende vastgelegd:

De onderhoudsplichtige van de waterkering, de in de waterkering aanwezige kunstwerken, de op de waterkeringen aanwezige gebouwen en het op de waterkeringen aanwezige dijkmeubilair.

De volgende zaken zijn niet vastgelegd in de legger:

- De onderhoudsplichtigen buiten de waterkering, dus in de beschermingszones en buitenbeschermingszones
- Waar het onderhoud uit bestaat. Deze verplichting staat in de keur.
- De onderhoudsplichtigen van secundaire waterkeringen
- De onderhoudsplichtigen van de waterkering op Schiermonnikoog zijn niet opgenomen in deze legger

2.4 Bepaling van de onderhoudsplichtige van de waterkering

2.4.1. Dijken, havendammen en keerwanden (keermuur)

1. Als de kering eigendom is van Wetterskip Fryslân en niet wordt verpacht is Wetterskip Fryslân onderhoudsplichtige van de waterkering.
2. Als de kering eigendom is van Wetterskip Fryslân en 1-jarig wordt verpacht is Wetterskip Fryslân onderhoudsplichtige van de waterkering.
3. Als de kering eigendom is van Wetterskip Fryslân en 6-jarig wordt verpacht is de pachter gewoon onderhoudsplichtige van de waterkering. Buitengewoon onderhoudsplichtige is Wetterskip Fryslân.
4. Als de kering niet in eigendom is van Wetterskip Fryslân is de eigenaar gewoon onderhoudsplichtige van de waterkering. Buitengewoon onderhoudsplichtige is Wetterskip Fryslân.

2.4.2 Dijkwegen, fietspaden en wandelpaden

Op het waterstaatswerk liggen vaak wegen.

1. De meeste wegen zijn bedoeld voor het beheer en onderhoud van de waterkering. Wetterskip Fryslân is voor deze wegen onderhoudsplichtig.
2. Voor gemeentelijke wegen is de gemeente onderhoudsplichtig, ook al is de grond eigendom van Wetterskip Fryslân.
3. Voor provinciale wegen is de provincie onderhoudsplichtig, ook al is de grond eigendom van Wetterskip Fryslân.
4. Voor rijkswegen is het Rijk onderhoudsplichtig, ook al is de grond eigendom van Wetterskip Fryslân.
5. Naast de wegen liggen bermen. De onderhoudsplichtige van deze bermen is de onderhoudsplichtige van bijbehorende weg, tenzij dit contractueel anders is vastgelegd.
6. Fietspaden en wandelpaden zijn bedoeld voor recreatie. Gewoon onderhoudsplichtige is de gemeente. Buitengewoon onderhoudsplichtige is Wetterskip Fryslân. De keermuur in Harlingen is bijvoorbeeld bedoeld om het water te keren. Tevens wordt deze muur gebruikt als wandelpromenade. Onderhoudsplichtige van leuning, trappen en slijtlagen is de gemeente. Buitengewoon onderhoudsplichtige is Wetterskip Fryslân.

2.4.3 Kunstwerken

Kunstwerken zijn civieltechnisch werken voor de infrastructuur van wegen, water, spoorbanen, waterkeringen en/of leidingen niet bedoeld voor permanent menselijk verblijf.

De kunstwerken in de primaire keringen zijn sluizen, gemalen, duikers en een coupure. De onderhoudsplichtigen van de kunstwerken zijn lokale overheden zoals provincie, gemeente of Wetterskip Fryslân.

2.4.4 Gebouwen

Op of zelf gedeeltelijk in de waterkeringen staat een aantal gebouwen. Het kan gaan om huizen voor bewoning, om restaurants of strandpaviljoens of andere bebouwing. De eigenaar van het gebouw is onderhoudsplichtige van het gebouw en het kadastrale perceel eromheen.

2.4.4 Dijkmeubilair

Dijkmeubilair bestaat uit alle op de waterkering aanwezige voorwerpen die niet primair zijn bedoeld om het water te keren maar wel beheer en onderhoud nodig hebben. Voorbeelden zijn trappen, afrasteringen, banken en kunstobjecten.

Trappen

Voor de trappen op de waterkeringen is Wetterskip Fryslân onderhoudsplichtig, tenzij dit contractueel anders is vastgelegd.

Afrasteringen

Het duiden van de onderhoudsplichtige van afrasteringen is niet altijd eenvoudig. Afrasteringen vormen immers vaak begrenzingen tussen verschillende gebruikers.

1. Voor afrasteringen rond 1-jarige pachtvakken is Wetterskip Fryslân onderhoudsplichtig.
2. Voor afrasteringen rond 6-jarige pachtvakken is de pachter onderhoudsplichtig.
3. Voor afrasteringen rond percelen die niet in eigendom zijn van Wetterskip Fryslân is de eigenaar onderhoudsplichtig.
4. Voor afrasteringen die een begrenzing vormen tussen twee typen gebruik is de meest belanghebbende onderhoudsplichtig.
5. Indien dit laatste (punt4) niet duidelijk is zijn er vaak afspraken over “gedeelde onderhoudsplicht”. Dit betekent dat één partij formeel onderhoudsplichtig is en dat de andere partij hieraan meebetaalt.

Banken

Banken hebben vanuit veiligheidsoogpunt geen nut. Ze hebben een recreatieve bestemming en recreatie is vaak een gemeentelijke taak. Meestal zijn de gemeenten onderhoudsplichtig. Een enkele keer is dat “dorpsbelang” of een ander maatschappelijke organisatie.

Kunstobjecten

Op de kering staat een aantal kunstobjecten zoals “De Stienen Man” en de piramide van Ids Willemsma. Voor deze objecten is Wetterskip Fryslân onderhoudsplichtig. Voor andere kunstobjecten is vaak de initiatiefnemer onderhoudsplichtig. Dit kan een gemeente zijn maar ook een andere maatschappelijke organisatie.

2.5 Zonerings waterkering

2.5.1 Zonerings en keur

In deze legger moet Wetterskip Fryslân rekening houden met een aantal nieuwe zones:

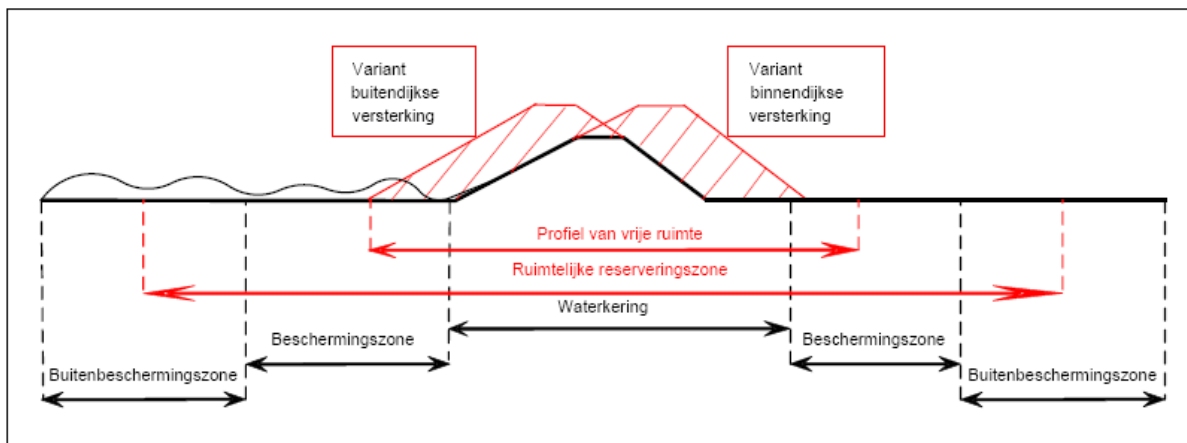
In de nieuwe Waterwet wordt de term “kernzone” niet meer genoemd. Dit is vervangen door “waterkering”.

In de nieuwe Modelkeur wordt de term “profiel van vrije ruimte” gebruikt. Dit is de ruimte in de legger ter weerszijden van en boven een waterkering of een toekomstige waterkering die naar het oordeel van de beheerder nodig is voor toekomstige verbeteringen.

In het Streekplan, het Waterhuishoudingsplan en de Verordening Romte van de provincie Fryslân en wordt de term “reserveringszone” gebruikt. Dit is het “profiel van vrije ruimte” + “de toekomstige beschermingszone”. Deze zone is berekend.

Bovendien worden, net als in de voorgaande legger, de beschermingszones en de buitenbeschermingszones opgenomen.

De beperkingen die bij deze zones horen zijn opgenomen in de Keur van Wetterskip Fryslân en zijn te downloaden op de internetsite van het Wetterskip (<http://www.wetterskipfryslan.nl>).



Zwart: De zonerings waar beperkingen gelden om de huidige waterkering te beschermen

Rood: De zonerings waar beperkingen gelden om toekomstige dijkverbeteringen te kunnen realiseren

Figuur 1: Zonerings primaire en secundaire waterkeringen volgens de legger 2012

Hoe breed zijn de zonerings?

Er zijn meestal geen vaste maten voor de bepaling van zonerings. De waterkering is immers niet overal even breed en de fysische omstandigheden zijn niet overal hetzelfde. In de volgende paragrafen worden de verschillende zonerings toegelicht.

2.5.2 Waterkering

Primair categorie A

De waterkering bestaat uit de kruin, de taluds aan weerszijden daarvan, inclusief de daarop aanwezige bermen. De waterkering wordt begrensd door de buitenteenlijn aan de zeezijde van de waterkering. Aan de binnenzijde van de waterkering ligt de begrenzing bij de insteek van de sloot. Bij afwezigheid van een sloot aan de binnenzijde van de dijk is er een logische geografische begrenzing aangehouden.

Als de waterkering gelegen is in een hooggelegen terrein (bijvoorbeeld de kliffen in Gaasterland), dan wordt de waterkering begrensd door denkbeeldige taluds die vanuit de kruin doorlopen tot de hoogte van het aangrenzende maaiveld of van de aangrenzende waterbodem. De denkbeeldige taluds en de kruin vormen het theoretische profiel. De helling van het theoretische profiel bedraagt aan de landzijde 1:3 en aan de zijde van het buitenwater 1:5. Bij een kunstwerk zijn de gedeelten van het kunstwerk aangegeven die de waterkering vormen.

Primair categorie C en secundaire waterkeringen

De waterkering wordt begrensd door de binnenteenlijn en de buitenteenlijn.

2.5.3 Beschermingszone

Primair categorie A

De beschermingszones bevinden zich ter weerszijden van de waterkering. De beschermingszones zijn die stroken grond welke mede de stabiliteit van de waterkering onder maatgevende omstandigheden waarborgen en/of waarbinnen afsluitende lagen zorg dragen voor de ondergrondse waterdichtheid van de waterkering. Daarnaast is het profiel van vrije ruimte

geprojecteerd binnen de beschermingszone. De begrenzing van de waterkering primair categorie A is daarom uitgerekend op basis van stabiliteit, piping en het profiel van vrije ruimte.

Primair categorie C

De beschermingszones bevinden zich ter weerszijden van de waterkering. De benodigde breedte is 20 meter vanuit de waterkering.

Secundaire waterkeringen

De beschermingszones bevinden zich ter weerszijden van de waterkering. De benodigde breedte is 15 meter vanuit de waterkering.

2.5.4 Buitenbeschermingszone

De buitenbeschermingszones bevinden zich ter weerszijden van de beschermingszone. De buitenbeschermingszones zijn die stroken grond waarin extreme mechanismen (bijvoorbeeld explosie van hogedrukleidingen) schade zouden kunnen aanrichten aan de waterkering. De buitensbeschermingszones zijn voor alle primaire en secundaire waterkeringen bepaald op een afstand van honderd meter van de waterkering.

2.5.5 Profiel van vrije ruimte

In de toekomst zal, naar verwachting, het klimaat veranderen en de zeespiegel stijgen. Om veilig te kunnen blijven wonen in Fryslân zullen in de toekomst de primaire waterkeringen langs de Waddenzee en het IJsselmeer moeten worden versterkt.

Het profiel van vrije ruimte is de ruimte in de legger ter weerszijden van en boven een waterkering of een toekomstige waterkering die naar het oordeel van Wetterskip Fryslân nodig is voor toekomstige dijkverbeteringen. Om het profiel van vrije ruimte te kunnen bepalen is er eerst een toekomstige dijkhoogte bepaald op basis van toekomstige randvoorwaarden. Dit wordt de dijktafelhoogte genoemd. Met behulp van deze dijktafelhoogte is er zowel binnenwaarts als buitenwaarts een profiel gecreëerd waarbij meestal rekening wordt gehouden met een talud 1:5 aan de buitenkant van de kering en 1:3 aan de binnenkant van de kering. Daartussen ligt een kruinbreedte van drie meter. Dit profiel is inclusief een onderhoudsweg.

2.5.6 Ruimtelijke reserveringszone

De provincie Fryslân geeft in het streekplan, het Waterhuishoudingsplan en de Verordening Romte aan zones voor toekomstige dijkversterking ruimtelijk te willen reserveren. Het reserveren van zones voor toekomstige dijkversterking draagt eraan bij dat deze versterkingen tegen de laagste maatschappelijke kosten kunnen plaatsvinden. Dit omdat de provincie hiermee onomkeerbare ruimtelijke ontwikkelingen voorkomt die nadelig kunnen zijn voor toekomstige dijkversterkingen.

In het Provinciale Waterhuishoudingsplan zijn de reserveringszones vastgesteld.

Deze ruimtelijke reserveringszone is een combinatie van het profiel van vrije ruimte en de daarbij horende toekomstige beschermingszones. Deze toekomstige beschermingszones zijn door Wetterskip Fryslân berekend.

De provincie heeft voor de ruimtelijke reserveringszone bouwbeleid vastgesteld en aan de gemeenten verzocht om de deze zones op te nemen in de bestemmingsplannen. De ruimtelijke reserveringszone valt hiermee onder de ruimtelijke ordening.

Conform het verzoek van de provincie Fryslân aan Wetterskip Fryslân zijn in deze legger de ruimtelijk reserveringszones op de overzichtskaarten aangegeven.

Waddenzee

De provincie Fryslân heeft nog geen keuze gemaakt voor een toekomstige binnendijkse of buitendijkse dijkversterking. Voor beide varianten zijn de ruimtelijke reserveringszones uitgerekend en vastgelegd in het Waterhuishoudingsplan. Het uitgangspunt is dat de reserveringszones voldoende ruim zijn om langs de Waddenzee een versterking van de primaire waterkeringen voor een periode van 200 jaar mogelijk te maken. De reserveringszones van de Waddenzee zijn vastgesteld in het Waterhuishoudingsplan.

Waddeneilanden

In het streekplan 'Om de kwaliteit fan de Romte' staat dat reserveringszones van de eilanden worden meegenomen in een streekplanuitwerking voor de eilanden. Ook in het Waterhuishoudingsplan zijn om die reden nog geen ruimtelijke reserveringszones vastgelegd voor de Waddeneilanden. Daarom zijn er voor Schiermonnikoog, Ameland en Terschelling geen ruimtelijke reserveringszones opgenomen in deze legger. Als bij een herziening van de legger voor de Waddeneilanden de streekplanuitwerking beschikbaar is, zullen de ruimtelijke reserveringszones worden opgenomen.

IJsselmeer

De provincie Fryslân heeft nog geen keuze gemaakt voor een toekomstige binnendijkse of buitendijkse dijkversterking. Voor beide varianten zijn de ruimtelijke reserveringszones uitgerekend en vastgelegd in het Waterhuishoudingsplan. Langs het IJsselmeer is bij de berekening van de ruimtelijke reserveringszone rekening gehouden met een stijging van het IJsselmeerpeil van één meter. De reserveringszones van het IJsselmeer zijn vastgesteld in het Waterhuishoudingsplan.

Primair categorie C en secundaire waterkeringen

Voor de primaire waterkeringen categorie C en de secundaire waterkeringen worden geen dijkverbeteringen verwacht die extra ruimtebeslag zullen nemen. Daarom zijn door de provincie voor deze waterkeringen geen reserveringszones bepaald en zijn er in deze legger dus ook geen reserveringszones opgenomen.

3. Regionale en lokale waterkeringen

3.1 Algemeen

Eén van de taken van Wetterskip Fryslân is de zorg voor veiligheid (bescherming tegen overstroming of wateroverlast).

Het onderdeel van de Legger aangaande de regionale waterkeringen bestaat uit een register en kaarten waarin alle regionale waterkeringen en lokale kaden zijn weergegeven. Voor deze keringen en kaden zijn in de legger de volgende gegevens vastgelegd:

- de geografische ligging (tracelijn plus zonerings)
- theoretische afmetingen
- de onderhoudsplichtige en onderhoudsplicht

De volgende regionale waterkeringen en lokale kaden worden onderscheiden:

a. Regionale keringen

De provincie heeft ter bescherming tegen overstroming vanuit de Friese Boezem een stelsel van regionale waterkeringen aangewezen. Naar analogie met de primaire waterkeringen worden de lager gelegen gebieden omsloten door een ring van regionale waterkeringen. In veel gevallen zijn dit duidelijk zichtbare waterkeringen direct langs het water: de boezemkaden. Voor deze waterkeringen gelden de normen zoals zijn vastgelegd in de *Technische normen Friese Kaden* (Arcadis, 2002). Daarnaast wordt aan de lager gelegen gebieden bescherming geboden tegen overstroming door waterkerende hoge gronden. Voor deze hoge gronden heeft het waterschap beleid vastgesteld met de minimale afmetingen waaraan de hoge gronden moeten voldoen. Tot slot worden de ringen rond de lager gelegen gebieden sluitend gemaakt met kaderingsluitende keringen of tracés. Daarbij gaat het vaak om wegen en andere hoger gelegen lijnelementen in het landschap. Typisch geldt voor kaderingsluitende keringen dat er meer functies dan alleen waterkering worden gediend. De kaderingsluitende tracés zijn op de leggerkaarten indicatief aangegeven

b. Lokale kaden

1. lokale kaden langs de Friese boezem

Zomerkaden: langs de boezem gelegen grondlichamen die aan de ene kant de lager gelegen zomerpolders (¹) beschermen tegen hoger liggend boezemwater en aan de andere kant de boezem in stand houden (bemaling polder alleen zomers).

Kaden ter bescherming van polders gelegen buiten de regionale kering gelegen (1).

Idem als bovenstaand, echter bemaling vindt hele jaar rond plaats.

2. lokale kaden buiten de Friese boezem

- kaden langs een tussen- of binnenboezem
- kaden langs de beheerste boezem
- kaden in gestuwde gebieden
- peilscheidende kade (²)

Deze lokale kaden buiten de Friese boezem zijn niet meegenomen in de legger. Hiervoor moeten nog beleid worden vastgesteld.

De status van de kering/kade bepaalt het minimale profiel waaraan de kade moet voldoen. Deze staan beschreven in:

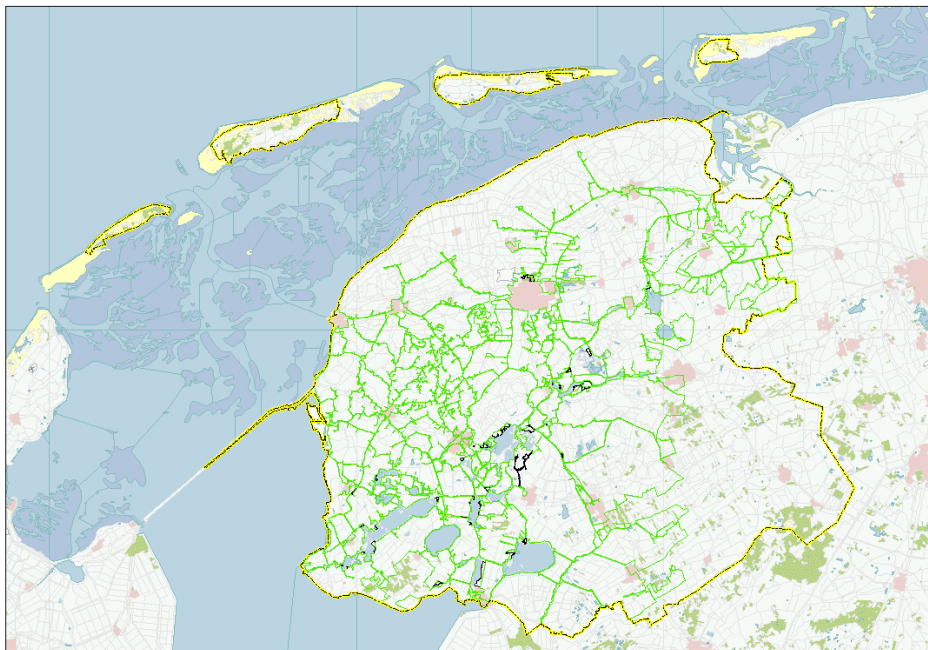
¹ Zie voor definitie zomerpolder: beleid en werknormen voor de lokale kaden langs de Friese boezem (maart 2009)

² zie voor de definities van deze kaden: § 3.5 Waterbeheerplan

- *Technische normen Friese kaden*, Arcadis (in opdracht van Projectbureau Oevers en Kaden), juni 2002. Het Dagelijks Bestuur is in de vergadering van 10 september 2002 akkoord gegaan met de rapporten "Prioriteringsmethodiek" en "Technische Normen".
- *Beleid en normering lokale kaden langs de Friese Boezem*, vastgesteld in het AB van 29 september 2009.

Voor de aanwijzing van de onderhoudsplichtige en de onderhoudsplicht is het gemaakte onderscheid niet van belang.

Voor de ligging van de bovengenoemde regionale waterkeringen en lokale kaden wordt verwezen naar de leggerkaarten.



Afbeelding 4: Overzicht regionale en lokale waterkeringen (zomerpolder en kaden langs polder buiten regionale keringen een volledig overzicht is te vinden op de internetsite van het Wetterskip (<http://www.wetterskipfryslan.nl>)).

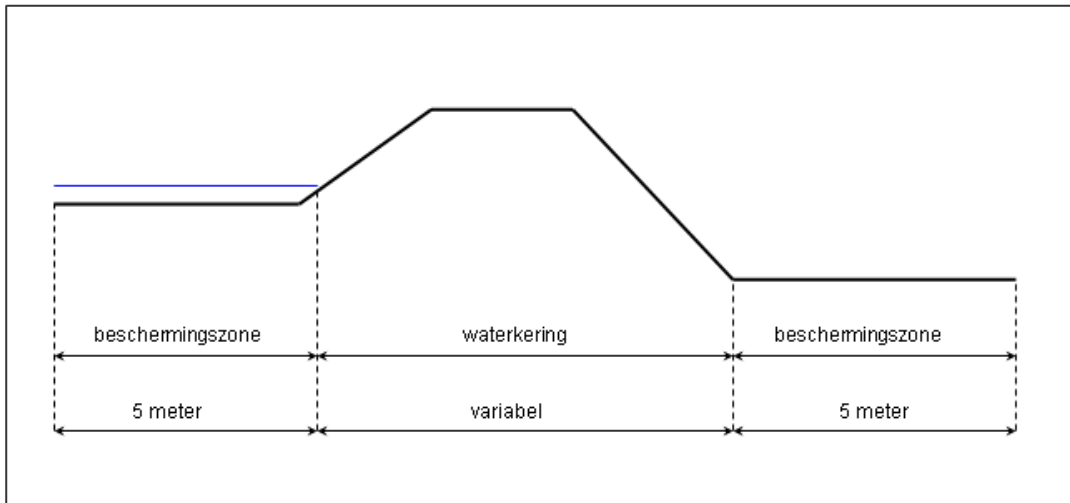
3.2 Zonerings ter bescherming van de regionale waterkeringen

Ten behoeve van de bescherming van de regionale keringen zijn de grenzen van de invloedzones van de waterkeringen in de legger aangegeven. Deze grenzen worden gevormd door de waterkering en beschermingszone (zie figuur 2):

waterkering: de breedte van het gehele waterstaatswerk, van insteek tot insteek, die als zodanig in de legger zijn aangegeven. De breedte is locatie afhankelijk;

beschermingszone: de gronden aan weerszijden van de waterkering, die als zodanig in de legger is opgenomen, waarin ter bescherming van dat waterstaatswerk voorschriften krachtens de keur van toepassing zijn. De breedte van de beschermingszone is 5 meter.

De beperkingen die bij deze zones horen zijn opgenomen in de Keur van Wetterskip Fryslân en zijn te downloaden op de internetsite van het Wetterskip (<http://www.wetterskipfryslan.nl>).



Figuur 2: Zonerings regionale keringen en lokale kaden

3.3 Onderhoudsplichtigen

Wie (gedeeltelijk) onderhoudsplichtig is van waterkering is vastgelegd in de legger. Bij toedeling van de onderhoudsplichtigen zijn onderstaande regels toegepast.

1. Het onderhoud van regionale waterkeringen berust, voor zover het betreft het in stand houden van stabiliteit en profiel, bij het waterschap. Dit onderhoud wordt buitengewoon onderhoud genoemd.
2. Het gewoon onderhoud, zoals beschreven in 3.4, berust bij de eigenaar van de waterkering.

3.4 Onderhoudsverplichting gewoon onderhoud

De onderhoudsplichtigen van waterkeringen dragen zorg voor een goede toestand van de waterkeringen door:

- a. het bestrijden van schadelijk wild met uitzondering van muskusratten;
- b. het herstellen van geringe beschadigingen;
- c. het vrijhouden van afval en ruigten;
- d. het in stand houden van begroeiingen en bekledingen dienstig aan de waterkering.
- e. de onderhoudsplichtigen dragen zorg voor het kort houden van grasmat van de keringen door begrazing of door maaien tenminste éénmaal per jaar voor 1 oktober, met dien verstande dat de eerste meter vanaf de waterlijn niet wordt gemaaid. Het maaisel wordt binnen vier weken afgevoerd.

3.5 Oever

3.5.1 Algemeen

De oever is de overgang van water naar land, beginnend vanaf de bodem met een teen (al dan niet beschermt) vervolgens het onderwater talud, het gedeelte rond de gemiddelde waterlijn en het gedeelte boven de gemiddelde waterlijn dat wordt aangevallen door frequente kortstondige belasting.

Het onderhoud aan oevers (inclusief rietoevers) is een verantwoordelijkheid van de eigenaar van de kadastrale ondergrond, tenzij de oever een waterhuishoudkundige functie heeft. In dat geval is het oeveronderhoud een taak voor de watersysteembeheerder, zijnde het waterschap. Omdat rietoevers per definitie een waterhuishoudkundige functie hebben (bescher-

ming kade, waterkwaliteit en ecologie), wil het waterschap alle rietoevers in de Friese Boezem gaan onderhouden. Daarbij wil het waterschap maximaal de eerste 5 meter vanaf de landzijde onderhouden. Bij (brede) rietoevers met de functie natuur, zoals de EHS, wordt de eerste 5 meter vanaf de landzijde gemaaid door de betreffende natuurbeherende instantie. (zie Beheervisie oevers en kaden)

De oever wordt geografisch niet opgenomen in de legger waterkeringen, omdat deze in principe niet bijdraagt in de waterkerende functie. De oever kan wel een beschermende functie hebben. Specifieke aanwezige oevertypen kunnen invloed hebben op de uiteindelijke constructie die wordt aangelegd in het veld. De oever valt wel geheel of gedeeltelijk binnen de beschermingszone van de waterkering waarop verbodsbepalingen rusten vanuit de Keur van het waterschap.

3.5.2 Oeverconstructies en beschoeiingen

Langs een groot deel van de hoofdvaarwegen binnen de beheergrens van Wetterskip Fryslân zijn harde oeverconstructies langs de aangrenzende regionale waterkeringen geplaatst. Dit ter bescherming van de waterkering tegen oevererosie door scheepsgolven- en stroming. Het onderhoud van oeverconstructies is een kostbare zaak in vergelijking tot de andere oeverconstructies. Ze dienen echter vaak ook een andere doel dan bescherming van de oever.

Oevers en beschoeiingen worden als onderdeel van het watersysteem gezien, mits ze als hoofdfunctie een waterhuishoudkundige of ecologische functie hebben. Oeververdedigingen zoals lichte beschoeiingen, natuurvriendelijke oevers en rietbermen (plasberm/voeroever) vallen hier in de regel binnen. Als oeververdediging vooral ook een ander doel dient (bijvoorbeeld ondersteuning wegen, grondkering, aanlegvoorziening/loswal of haveninrichting, erfafscheiding) ligt het belang bij de (vaar)wegbeheerder of een bedrijf of particulier. Het gaat vaak om gemetselde kademuren en stalen of houten damwanden, maar kunnen ook lichte beschoeiingen zijn. Bij dergelijke constructies liggen de kosten voor het onderhoud niet bij het waterschap.

Daarwaar steenbestorting primair dienen ter bescherming van de waterkering, worden ze evenals in de huidige situatie door het waterschap onderhouden ook al liggen ze in andermans eigendom.

Oeverconstructies, beschoeiingen en steenbestortingen worden opgenomen in het beheerregister en worden bij een eerstvolgende herziening opgenomen in de legger regionale keringen.

3.6 Ondersteunende kunstwerken

De Waterverordening provincie Fryslân bepaalt dat de Legger van de bij het waterschap in beheer zijnde regionale waterkeringen een omschrijving moet bevatten van de ondersteunende kunstwerken en bijzondere constructies die onderdeel zijn van de regionale waterkeringen. In de Waterverordening provincie Fryslân is niet verder toegelicht wat hieronder wordt verstaan. Door het waterschap worden als zodanig aangemerkt gemalen, sluizen, inlaten en aquaducten. De uitgangspunten voor de aanwijzing van de onderhoudsplichtige en toewijzing onderhoudsplicht van deze waterstaatswerken wordt geregeld in de beleidsregels inhoud legger waterlopen en kunstwerken.

4. Wateren

4.1 Algemeen

Het waterschap heeft om uitvoering te kunnen geven aan de in het reglement opgedragen taak met betrekking tot de waterhuishouding de zorg voor de wateren die dienen tot afvoer, aanvoer en berging van water.

De wateren kunnen als volgt worden onderscheiden:

- hoofdwateren
- schouwwateren
- overige wateren

Bij de beschrijving van het tot watergang aangewezen waterstaatswerk wordt bij het betreffende onderdeel aandacht geschonken aan het type water alsmede aan de onderhoudsverplichting.

In zijn algemeenheid kan het begrip water als volgt worden omschreven: oppervlaktewateren met inbegrip van de waterbodems en de taluds en de daarin, daaronder of daarboven aangebrachte werken die een functie hebben of mede een functie hebben voor de af- en/of aanvoer en berging van het op de bodem vrij aanwezige water.

De eigendom van een water is niet bepalend voor de onderhoudsplicht. De onderhoudsplicht van hoofdwateren berust bij het waterschap en de onderhoudsplicht voor schouwwateren berust bij de eigenaar van het aan het water grenzende perceel. Voor de overige wateren geldt dat er geen onderhoudsplicht op rust maar dat zij wel vallen onder de verbodsbepalingen van de keur.

4.2 Hoofdwateren

4.2.1 Algemeen

Het waterschap onderhoudt de wateren vanaf het punt dat een afstroming wordt bereikt van ongeveer 50 liter per seconde of vanaf het punt dat er ongeveer 50 hectare op een water afwatert.

4.2.2 Onderhoud

De onderhoudsplicht aan hoofdwateren bestaat uit:

- Het verwijderen van voorwerpen, materialen en stoffen, die de af- en/of aanvoer en/of de berging van water hinderen.
- Het schonen door het maaien en het verwijderen van begroeiingen, anders dan die dienen tot verdediging van de taluds.
- Het behoorlijk in stand houden van de oevers en taluds, alsmede de daartoe behorende verdedigingswerken, voorzover dat nodig is om te voorkomen dat door inzakking de af- en/of aanvoer van water wordt gehinderd.

4.2.3 Buitengewoon onderhoud

Het buitengewoon onderhoud aan wateren bestaat uit het volgende:

De onderhoudsplichtigen zijn verplicht om deze in stand te houden overeenkomstig het in de legger bepaalde omtrent richting, vorm, afmeting en constructie van die wateren.

In het register bij de leggerkaarten zijn de afmetingen vermeld. Die zijn te divers om hier aan te geven.

4.3 Schouwwateren

4.3.1 Algemeen

Schouwwateren zijn de wateren die onder de schouwplicht vallen. De onderhoudsplicht berust in zijn algemeenheid bij de eigenaren van de percelen aan weerszijden van het water. De eigenaren zijn ieder voor de halve breedte onderhoudsplichtig van de schouwsloot. Dit geldt ook voor het onderhoud van de eventueel in de schouwsloot gelegen dammen met duikers.

4.3.2 Onderhoud en buitengewoon onderhoud

Zie bij hoofdwateren

4.3.3 Afmetingen

De schouwsloten hebben in het algemeen de volgende afmetingen:

Bemalen gebieden:

- minimale bodembreedte 0,50 m
- taluds minimaal 1:1
- bodemhoogte minimaal 0,50 m beneden het aldaar te handhaven zomerwaterpeil.

Overige gebieden:

- bodembreedte 0,50 m
- taluds 1:1
- bodemhoogte minimaal 0,75 m beneden het gemiddelde van de maaiveldhoogten direct aan weerszijden van de schouwsloot.

Het functioneel zijn van een schouwsloot betekent dat hij dienstbaar moet zijn aan de taak waarvoor hij is aangelegd. Dit kan betekenen dat de bodemhoogte van schouwsloten in overige gebieden op sommige plaatsen lager moet liggen dan de genoemde minimale hoogte van 0.75 m beneden maaiveld.

4.4 Overige wateren

Overige wateren zijn alle wateren niet zijnde hoofdwater of schouwwater.

Deze wateren vallen niet onder de schouw hetgeen betekent dat het waterschap geen toezicht houdt op het onderhoud. De verbodsbepalingen van de keur zijn wel van toepassing zodat het – althans zonder watervergunning – verboden is om deze wateren te dempen, de afmetingen te veranderen etc. Ook bestaan op grond van de artikelen 37 e.v. van het Burgerlijke wetboek verplichtingen voor eigenaren van gronden (bijvoorbeeld om water te ontvangen, geen hinder toe te brengen).

4.5 Ondersteunende kunstwerken

De in de legger vermelde afmetingen en andere relevante gegevens zijn de minimale afmetingen waaraan de kunstwerken dienen te voldoen.

Bij de toedeling van de onderhoudsplichtverplichtingen aan onderhoudsplichtigen is het profijtbeginsel toegepast. Bij de afweging tussen het algemeen belang en het belang van individuen is gelet op wie bij een kunstwerk (bijvoorbeeld een dam met een duiker) het meeste belang heeft. Het waterschap vindt het niet onredelijk om de onderhoudsplicht neer te leggen bij degene die het meeste belang heeft bij het kunstwerk. Dit betekent het volgende; de belanghebbende(n) van een kunstwerk zijn verantwoordelijk voor het onderhoud en de constructie van dat kunstwerk.

Het waterschap is verantwoordelijk voor de waterhuishouding. Stuwen, onderleiders, gemalen en andere peilregulerende kunstwerken zijn nodig voor het uitoefenen van deze taak. Daarom wordt het onderhoud van de constructie voor deze kunstwerken aan het waterschap toebedeeld.

Bruggen, aquaducten en dammen zijn aangelegd voor de bereikbaarheid. Daarom worden voor het onderhoud van de constructie van deze kunstwerken de betreffende wegbeheerder of de aanliggende eigenaren, voor wie het kunstwerk van belang is voor de bereikbaarheid van een of meerdere percelen, aangewezen. Het vrijhouden van het doorstromingsprofiel is een taak voor het waterschap.

Duikers zorgen ervoor dat het water doorgang kan vinden. Daarom zal het waterschap als onderhoudsplichtige voor de (buis)constructie van duikers in een dam liggende in een hoofdwater worden aangewezen. De eigenaar(en) van de aanliggende percelen blijven onderhoudsplichtige(n) van de damconstructie.

Uitzonderingen

Uitzonderingen op bovengenoemde algemene regels zijn:

1. Voor het onderhoud van de constructie van duikers onder wegen wordt de wegbeheerder als onderhoudsplichtige aangewezen omdat;
 - in de meeste wegenleggers van de gemeenten de wegbeheerder als onderhoudsplichtige is aangewezen.
 - op een paar uitzonderingen na de wegbeheerders in de oude legger ook als onderhoudsplichtige waren aangewezen
 - het eigendom van het weglichaam ook bij de wegbeheerder berust
 - de constructie het meest te lijden heeft van het vele verkeer dat over de weg rijdt.
2. Voor het onderhoud van de constructie van peilregulerende duikers onder wegen wordt de wegbeheerder als onderhoudsplichtige aangewezen omdat de constructie het meest te lijden heeft van het vele verkeer dat over de weg rijdt.
3. Voor het onderhoud van de constructie van peilregulerende duikers onder wegen wordt de wegbeheerder als onderhoudsplichtige aangewezen omdat de constructie het meest te lijden heeft van het vele verkeer dat over de weg rijdt.
4. Voor peilscheidingsdammen worden de aanliggende eigenaren als onderhoudsplichtige voor het dagelijks onderhoud aangewezen omdat de constructie van de dam het meest te lijden heeft van het verkeer dat eroverheen rijdt.
5. Voor onderhoudsdammen die op de eigendomsgrens liggen wordt het waterschap als onderhoudsplichtige voor de constructie van de dam en eventueel inliggende duikers aangewezen.

4.6 Bergingsgebieden

Bergingsgebieden zijn gebieden die in het kader van de Wet ruimtelijke ordening voor waterstaatkundige doeleinden zijn bestemd. Deze gebieden dienen ter verruiming van de bergingscapaciteit van een of meer watersystemen. Deze gebieden zijn in de legger opgenomen.

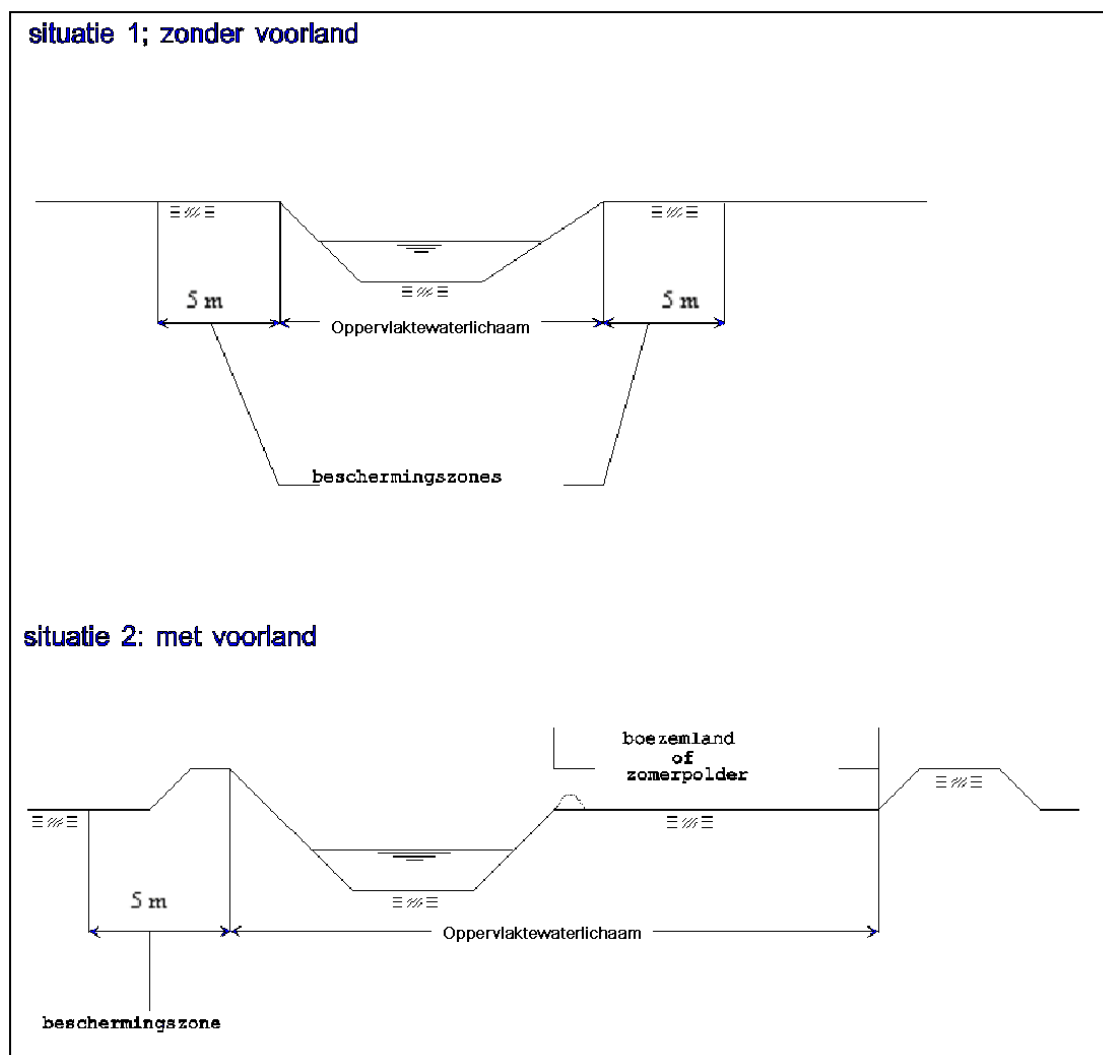
Zomerpolders en boezemlanden behoren niet tot de bergingsgebieden maar maken onderdeel uit van een oppervlaktewaterlichaam.

4.7 Zonerings ter bescherming van de wateren

Ten behoeve van de bescherming van de hoofdwateren worden de grenzen van de invloedzonen van de hoofdwateren in de legger in deze toelichting beschreven. Deze grenzen worden gevormd door het oppervlaktewaterlichaam en beschermingszone (zie figuur 4):

oppervlaktewaterlichaam: de breedte van het gehele waterstaatswerk, van insteek tot insteek. De breedte is locatie afhankelijk. Ook boezemlanden en zomerpolders worden tot het oppervlaktewaterlichaam gerekend. Deze hebben een functie bij de berging van overtollig water tijdens natte (winter)perioden.

beschermingszone: de gronden aan weerszijden van het oppervlaktewaterlichaam waarin ter bescherming van dat waterstaatswerk voorschriften krachtens de keur van toepassing zijn. De breedte van de beschermingszone is 5 meter.



Figuur 3: Zonerings wateren

5. Begrippenlijst

<i>Aanvoeren</i>	Het door middel van een werk of langs natuurlijke weg naar een water brengen of laten stromen van water uit een ander water
<i>Afvoeren</i>	Het door middel van een werk of langs natuurlijke weg brengen of laten stromen van water uit een oppervlaktewater naar een ander water
<i>Beheer</i>	De zorg van het waterschap met betrekking tot een of meer afzonderlijke watersystemen of onderdelen daarvan, gericht op de in de Wet genoemde doelstellingen
<i>Beheersregister</i>	Documenten waarin de voor het behoud van het waterkerend vermogen kenmerkende gegevens van de constructie en de feitelijke toestand van de (primaire) waterkering nader zijn omschreven
<i>Bergingsgebied</i>	Een krachtens de Wet ruimtelijke ordening voor waterstaatkundige doeleinden bestemd gebied, niet zijnde een oppervlaktewaterlichaam of onderdeel daarvan, dat dient ter verruiming van de bergingscapaciteit van een of meer watersystemen en ook als bergingsgebied op de legger is opgenomen
<i>Beschermingszone</i>	Aan een waterstaatswerk grenzende zone, waarin ter bescherming van dat werk voorschriften en beperkingen kunnen gelden
<i>Bestuur</i>	Het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân
<i>Bezwijken</i>	Het optreden van ontoelaatbaar grote vervormingen van een constructie zodanig dat de samenhang daarvan verloren gaat
<i>Duiker</i>	Een kokervormige constructie die is bedoeld om oppervlaktewaterlichamen met elkaar te verbinden, waarbij in principe de bodem van de watergang, in tegenstelling tot die van de brug, wordt onderbroken
<i>Dijkkring</i>	Stelsel van primaire waterkeringen dat, al dan niet tezamen met hoge gronden, beveiliging biedt tegen overstroming, in het bijzonder door buitenwater
<i>Dijkkringgebied</i>	Gebied dat door een stelsel van waterkeringen, of hoge gronden, beveiligd moet zijn tegen overstroming, in het bijzonder bij hoge stormvloed, bij hoog opperwater van een van de grote rivieren, bij hoogwater van het IJsselmeer of een combinatie daarvan
<i>Falen</i>	Het niet (meer) voldoen van een waterkering (zie ook bezwijken)
<i>Friese boezem</i>	De met elkaar in open verbinding staande vaarten, meren en plassen, gelegen in de provincie Fryslân en in de aansluitende gebieden in de provincie Groningen
<i>Hoge gronden</i>	Natuurlijke hoge delen van Nederland die niet overstromen bij maatgevend hoogwater
<i>Hoofdwateren</i>	Wateren in beheer en onderhoud bij het waterschap, zoals in de legger is aangegeven

<i>Insteek</i>	Het snijpunt tussen talud en maaiveld
<i>Keur</i>	De keur is een verordening met de regels die een waterschap hanteert bij de bescherming van waterstaatswerken
<i>Kunstwerken in primaire keringen</i>	Zijn technisch bijzondere constructies die als primaire waterkering fungeren. Bijvoorbeeld sluizen die nodig zijn om bijv. scheepvaart door de primaire waterkering te laten passeren of de keermuur in Harlingen waar in de stedelijke omgeving niet voldoende ruimte is voor een dijk.
<i>Kunstwerken in regionale keringen en wateren</i>	Civieltechnisch werk voor de infrastructuur van wegen, water, spoorbanen, waterkeringen en/of leidingen niet bedoeld voor permanent menselijk verblijf. Een kunstwerk onderscheidt zich van andere civieltechnische werken en installaties, doordat het met het oog op de infrastructuur van wateren en/of waterkeringen een zekere functie vervult zoals waterkwantiteits-, waterkwaliteits- en/of waterkeringenbeheer. Voorbeelden van kunstwerken zijn: gemalen, duikers, dammen, stuwen, bruggen, sluizen
<i>Legger</i>	legger als bedoeld in artikel 5.1 van de wet of in artikel 78 tweede lid van de Waterschapswet
<i>Object (punt, lijn of vlak)</i>	Objecten op of rond een kering die niet (direct) bijdragen aan de functie van de kering. Een objectpunt is bijvoorbeeld een zitbank, een objectlijn een afrastering en een voorbeeld van een objectvlak is een taludtrap
<i>Oppervlaktewaterlichaam</i>	samenhangend geheel van vrij aan het aardoppervlak voorkomend water, met de daarin aanwezige stoffen, alsmede de bijbehorende bodem, oevers en, voor zover uitdrukkelijk aangewezen krachtens de wet, drogere oevergebieden, alsmede flora en fauna
<i>Overschrijdingsfrequentie</i>	Gemiddeld aantal keren dat in een bepaalde tijd een verschijnsel een zekere waarde bereikt of overschrijdt
<i>Piping</i>	Het verschijnsel dat onder een waterkering een holle pijpvormige ruimte ontstaat doordat het erosieproces van een zandmeevoerende wel niet stopt
<i>Primaire waterkering</i>	Waterkering die beveiliging biedt tegen overstroming doordat deze ofwel behoort tot het stelsel dat een dijkkringgebied omsluit, ofwel voor een dijkkringgebied is gelegen
<i>Profiel van vrije ruimte</i>	de ruimte ter weerszijden van en boven een waterstaatswerk of een toekomstig waterstaatswerk die naar het oordeel van de beheerder nodig is voor toekomstige verbeteringen
<i>Schouwwateren</i>	de wateren in onderhoud bij de eigenaren van de aan die wateren grenzende percelen, zoals in de legger aangegeven. Voor deze wateren geldt de schouwplicht
<i>Waterkering</i>	kunstmatische hoogte, natuurlijke hoogte of gedeelte daarvan, of hoge gronden met ondersteunende kunstwerken, die een water-

	kerende of mede een waterkerende functie hebben
<i>Waterstaatswerk</i>	oppervlaktewaterlichaam, bergingsgebied, waterkering of ondersteunend kunstwerk.
<i>Watersysteem</i>	samenhangend geheel van een of meer oppervlaktewaterlichamen en grondwaterlichamen, met bijbehorende bergingsgebieden, waterkeringen en ondersteunende kunstwerken
<i>Zandmeevoerende wel</i>	Erosieverschijnsel waarbij uittredend kwelwater zand uitspoelt. Het kwelwater stroomt onder de waterkering door van het buitenwater naar het binnendijkse gebied.
Zomerpolder	polder die s' zomers een lagere waterstand heeft dan de Friese boezem en 's winters in open verbinding staat met de Friese boezem.